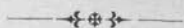

Planinski Vestnik.

Glasilo Slovenskega planinskega društva.

Št. 7.

V Ljubljani julija 1902.

Leto VIII.

S cepinom in vrvjo.

Spisal I. M.

(Dalje.)

Pot se v začetku vije precej strmo. Kmalu mi zabojni na ušesa slap v katerem se druži potok Timmel z Gurgelskim potokom. Visoko nad njim zavijem na desni breg. Gozd je vedno bolj redek, in že prevladuje pritlikovje. Oko se mi raduje nad rdečim slečem, ki ga je tod vse polno. Pri Pillbergu (1767 m) je dolina že precej široka in pot le malo napeta. Potok mirno šumlja po bujnih travnikih, na katerih stoji tuintam kaka borna kočica. Pri selu Untergurgl (1796 m) sem zagledal ledeno ozadje, ki pa ga je kmalu megla popolnoma zadelala. Pršelo je že, ko sem dospel končno čez Königsrain (1837 m) v Obergurgl. Zavil sem mimo Edelweissove gostilne h „kuratu“. Tu se je že ščeperil za mizo moj znanec iz Ridnauna; polastil se je bil kurata in ga tako neusmiljeno izpraševal, da je ubogi gospod gledal na vse strani, kje bi našel kak vzrok, da bi ušel svojemu mučitelju. Rešil sem ga jaz; zakaj komaj me je Württemberžan zagledal, že se me je oprijel kakor brenčelj konja. Zastavil mi je naenkrat toliko vprašanj, da nisem vedel, na katero bi mu odgovoril. Prosil sem ga torej, naj malo počaka, da se vsaj oddahnem. Potem sem mu pa toliko in take povedal, da me je slednjič celo prosil, da bi ga vzel drugo jutro s seboj čez Ramólovo sedlo.

Zvečer je prišlo še nekaj turistov, in kmalu je bilo vse veselo. Kurat je pritiskal na harmonij, njegova sestra je bezala strune na kitari, Württemberžan je pa pustil mene in se lotil gosli; drugi gostje so pa zapeli. Slednjič sem celo zapazil, da znam tudi jaz peti, seveda potem, ko sem bil izpraznil par četrting dobrega tirolca. Prav nič se nam ni zdelo, da smo v najvišji župniji v Evropi.

Obergurgl leži 1927 m visoko. Srednja toplota je ista kakor na Severnem rtu. Sploh ima ž njim marsikaj skupnega. Ko napoči poletje, raste vse silno hitro. Crocus pridele celo skozi led pogledat, če že solnce kaj gorkeje sije. Malo nad vasjo ne raste že

nobena koristna rastlina. Do novejšega časa je bilo tu veliko uboštv. Ker niso imeli mnogo odveč, ni bilo od l. 1832.—1852. nobene poroke v celi Gurgelski dolini, ki šteje 123 prebivalcev. Dandanes se je blagostanje precej povzdignilo, ker zahaja sem vedno več turistov. Kurat si je moral povečati župnišče, in potreba je postavila takoj zraven prostorno gostilno. Vkljub temu ne dobiš včasih nikjer prostora.

5. Črez Ramoljoch v Vent.

Drugo jutro sem bil že na vse zgodaj jako slabe volje. To ni bilo seveda prav nič čudnega. Oblaki, težki kakor svinec, so viseli komaj par metrov nad dolino; iz njih je po malem rosilo in za izprembo se je včasih tudi kaj debelejšega uslo. Turisti so se vlačili okrog župnišča kakor megle po dolini in premišljevali, kaj bi storili. Kurat je bil revež. Vsak ga je vprašal, kakšno bo vreme, pa ne le enkrat, ampak še po večkrat. Ni čudno, da se je gospod slednjič tega naveličal in nam ušel v cerkev. No, naj bi mene tako trpili! Vihar, ciklon, dež, sneg, točo, sodro, babjo kašo ip. še kaj hujšega bi jim napovedal. Nekaj turistov je nazadnje odšlo po dolini navzdol, nekaj pa nazaj v — posteljo.

Jaz sem se odločil vkljub grdemu vremenu, da grem črez Ramoljoch v Vent. Württemberžan pa ni kazal posebno velikega veselja za to pot. Najraje bi jo bil pobrisal nazaj v jaslice. Skoraj sem si obrabil jezik, predno sem ga prepričal, da bo še najlepše vreme, ker piha sever. Dobro, da mož ni vedel, kje je sever. Oprtal si je svojo lahko torbico in stopal žalosten za menoj kakor koštrun za mesarjem v klavnico. Ko sem stopal po strmi stezi proti Köpfu, mi je bil nahrbtnik precej odveč in premišljeval sem, kako bi se vsaj haveloka iznebil. Tu pogledam tovariša. Oblečen je bil v površno suknjico, ki je bila res prelahka, zakaj kmalu je začel zares precej mrzel sever briti. Omenim mu s skrbnim obrazom, da je njegova suknjica pač pretenka za tako vreme, in ponudil sem mu milostno svoj havelok, ki je pa bil precej težak. Neštevilni žepi so bili namreč natlačeni z raznimi stvarmi, katere sem rabil večkrat med potjo. Vtaknil jih nisem v nahrbtnik, da sem jih imel pri rokah. Württemberžan je hvaležno sprejel havelok. Tako je bilo obema prav: njemu, da je prišel do gorke obleke, meni pa, da sem se iznebil bremena. Ker je pa bila pot vedno bolj strma, mu je sčasoma le postalo toplo in ponujal mi ga je nazaj. Toda hitro sem mu dokazal, da se utegne prehladiti, ker je ves poten in ker brije mrzel veter.

Čim više sva prišla, tem bolj je sever razpihaval meglo in že je tu in tam pokukalo solnce skozi raztrgane oblake. Ko sva prišla črez kratko snežišče, oblili so naju naenkrat solnčni žarki, in nad nama se je razpenjalo modro nebo; le pozamezne meglice so se še lovile okrog ledenih vrhov. Pod nama se je pa zibala megla, podobna razburjenemu morju. Včasih jo je sever pretrgal, toda le za hip, in skoraj navpično pod seboj sva zagledala temne razpoke Gurgelskega ledenika. Še precej visoko in na jako strmi

steni Köpfle (3080 *m*) naju je pa vabila gostilna Ramolhaus. Milo in hrepeneče se je ozrl moj tovariš gori in globoko je vzdihnil, ko je videl, da ga čaka še precej gorka pot. Ponujal mi je zopet havelok, toda jaz sem se delal, kakor da bi ga ne slišal. Hitel sem hvaliti lepoto vrhov, ki so moleli iz meglenega morja, in mu našteval njih imena. Kolikor jih nisem vedel, sem si jih v sili kar sproti izmišljeval. Tako sem ga zmotil, da mi ni vsilil haveloka. Zdihoval in sopel je za menoj kakor kovaški meh. Kakih 50 *m* pod hišo mu je pa zmanjkalo popolnoma moči. Sedel je na ploščat kamen in me prosil, naj pustim, da se nekoliko odpočije. Toda jaz sem mu razodel, da je mrzel kamen le za togotne ljudi, ker jim njegova mrzlota jezo „ven potegne“, ne pa za potne. Prijel sem ga pod pazduho in vlekel dalje. Revež se je vdal v svojo usodo, in tako sva srečno prišla na Köpfle še malo preje nego v treh urah iz Gurgla, odkoder se navadno računa tri in pol ure.

Tu stoji precej prostorna zasebna gostilna, ki je po leti skoraj vedno prenapolnjena. Württemberžan se je šel v zakajeno in s turisti natlačeno sobo krepčat, jaz sem pa raje ostal pred hišo in ogledoval Gurgelski ledenik, ki se je že popolnoma iznebil sitne megle.

Gurgl-Ferner — imenuje se tudi Veliki Ötztalski ledenik — je glede velikosti tretji v Vzhodnih Alpah, glede lepote bi ga pa jaz postavil na prvo mesto. Grozeče zijajo po več metrov široke razpoke in ledene stene se blešče v vseh mogočih barvah v solnčnih žarkih. Prekrasen je pa pogled na velikane, ki obrob-ljajo to ledeno poljano. Mogočno kipi v nebo Schalfkogel (3510 *m*), ki je znamenit po krasnem razgledu, za njim združuje Quer-kogl (3461 *m*) Schalferner z Gurgelskim ledenikom, katerega zaključuje že imenovana Karlesspitze, nad vse ponosno se pa dviguje snežnobela Hohe Wilde (3480 *m*). Izpod nje vali svoje ledene valove Langthaler Ferner, na katerega desnem bregu stojе orjaški Seelenkogel. Njih greben zaključuje skaloviti Granatenkogel (3307 *m*).

Ko se je slednjič Württemberžan vendarle napasel, navezal sem ga na vrv in ga gnal dalje na sedlo črez Ramolov ledenik. Ta prehod so domačini že davno poznali in rabili. Dandanes se pa skoraj noben turist, ki pride v te kraje, ne more premagati, da ne bi naredil te zares prelepe in popolnoma nedolžne poti. Vodniki navežejo kar po dva ali pa še celo po več turistinj in turistov skupaj in jih ženejo v Vent, ali pa vsaj do konca Spiegel-Fernerja.

Sedlo ali pravzaprav ledena škrbina (3194 *m*) leži med Velikim Ramolkoglom (3551 *m*) in Zadnjim Spiegelkoglom (3431 *m*) in je gotovo ena izmed najlepših in najpristopnejših razglednih točk v tirolskih planinah. Vsi večji ledeniki in imenitnejši vrhovi Ötztalskih planin se pred teboj lesketajo v nepopisni krasoti. Meni je najbolj prijala vitka Wildspitze (3774 *m*), kraljica Ötztalskih planin, ki se dviguje v silni strmini iznad zelenega podnožja.

Ker mi je pa veter žugal tovariša odpihati — dobro, da sem ga imel otvezenega — zapustil sem svoj vzvišeni sedež in se spustil navzdol na Spiegelgletscher, ki je na nekaterih mestih precej strm. Moj varovanec je imel silno slabo podkovane čevlje, ker je vsak hip pomiril moža v mehak sneg, ki je še pokrival led. Zato sva bila oba zadovoljna, ko sva zapustila ledenik in prišla na strmo stezo, ki vodi črez prode in planine v Vent. Ko sva hitela po njej navzdol, nama je postajalo precej toplo, ker je solnce začelo pripekati. Vendar nama je krajšal pot lep razgled. Vsak čas so se pokazali novi vrhovi in novi ledeniki. Zlasti Niederjoch-Ferner in Marzell-Ferner sta naju s svojim Similaunom (3607 m) ves čas motila, da sva gledala nanj, a ne pod noge. Vsled tega sem jaz parkrat „nerodno“ stopil, tovariš se pa še nerodneje prekopnicnil in enkrat celo malo povalil po strmem bregu ter si tako prihranil nehotne nekaj ovinkov. Brez vsake večje nezgode sva prišla okrog poldneva v dolino. Vas Vent sva zagledala šele, ko sva bila pred njo.

Seveda sva jo mahnila urno v znano kuratovo gostilno. Hiša je jako lepa in prostorna. Na sprednji strani je vzdana plošča, ki te spominja na pokojnega kurata Senna, ki si je pridobil največ zaslug za povzdigo hribolastva v planinah svoje župnije. V obeh prostornih obednicah je bilo precej glasno. Zakaj stekli so se hribolazci od vseh štirih vetrov, raznih ver in narodnosti, toda vsi edini v tem, da so lačni in žejni. Kurat je hitro napravil red in mir s tem, da je vsakemu odkazal svoje delo. Kmalu smo vsi utihnili in pridno „delali“, g. kurat Thöni je pa hodil ob mizah kakor skrben hišni oče ter pazil, da ni ničesar zmanjkalo. Ko so se nam pa grla nekoliko razmočila, ni bilo pripovedovanja ne konca ne kraja. Jaz se nisem dosti mešal v pogovore, ker je Württemberžan govoril za oba in vsakemu pripovedoval, kdor ga je le hotel poslušati, da sva šla brez vodnika črez „sila razpokane“ ledenike. Naveličal sem se ga, ker je vedno eno in isto godel, ter sem šel ogledovat vas. V par minutah sem si ogledal vse hiše, ki bi jih lahko skoraj na prste seštel. Vsa župnija šteje namreč samo petinpetdeset duš. Hiše stoje vse okrog lične cerkvice kakor piščeta okrog kokle, le en gospodar je oddaljen pičle pol ure od vasi.

(Dalje prihodnjič.)

Po Hrvaški Švici in okolici na kolesu.

Spisal **Juraj Lubič.**

(Dalje.)

Velika Kaniža leži na veliki planjavi, šteje (brez vojakov) do 24.000 prebivalcev in ima električno razsvetlavo. Hiše so prav lepe, večnadstropne, ulice široke, trgi prostorni. Več ulic je tlakanih z opečnimi kladicami. Prodajalnice imajo bogate izložbe, in sploh kaže vse, kar se vidi, blagostanje. V mestu je več denarnih zavodov, sodišče, višja gimnazija, trgovinska šola, štiri bolnice ter dva samostana piaristov in frančiškanov.

Pod Veliko Kanižo se izteka reka Kaniža v Muro.

Velika Kaniža, ki spada v ogrski komitat Zalski, je zelo važna v prometnem oziru, ker veže železniške črte Dunajsko Novo mesto-Kanižo, Pragarsko—Budim-Pešto in Kanižo-Barč.

Tisti dan je bil v mestu semenj. To me je tako razveselilo, da sem hitro poiskal zavetja v restavraciji, ker se nisem hotel venomer ogibati ljudem, katerih je bilo kakor čebel.

Vprašati bi ne bilo treba, v kateri deželi da sem, kajti prvo, kar te je v dolgi vrsti prodajalcev zbudlo v oči, so bile vreče zmlete rdeče paprike. Eljen, magyar orszag! sem klical sam pri sebi. O ti srečna dežela! Srečno pa je bilo res videti vse, kar sem pogledal. Tolsti obrazi ponosnih Mažarjev z značilnimi, krčevito zasukanimi brkami so se silili v zadovoljen nasmeh. Podaniki Štefanove krone so stopali tako samozavestno, kakor da bi bil ves svet njih. Prav imajo. Extra Hungariam non est vita! Mažar že ve, kaj ga še čaka.

Na semnju je bilo polno Hrvatov, ki so govorili z mažarskim naglasom, uporabljajoč tudi mažarske besede. To so obmejniki, katerih noša tudi spominja na Mažarja.

Zatekel sem se v gostilno „Pri društvu meščanov“, „Etlap a Polgári Egylet“ v Meščanski ulici. Ta gostilna je velika, elegantna in ima sila velik vrt, na katerem prevladujejo mogočne, košate platane. Dopadlo mi je, da se toči pijača le v desetinkah — vino v steklenicah po tri desetinke kar spominja na nekdanje praktične „maselce“. Četrtnik se ne smejo posluževati. Jedi so prav mažarski paprikovane, cene primerne.

V Veliki Kaniži me ni držalo. Prav rad bi bil šel naprej do prelepega Blatnega jezera, ker sem mu bil tako blizu; vendar sem moral to misel opustiti, ker se mi je reklo, da je cesta slaba, novih bridkih izkušenj pa nisem hotel nabirati. Nekoliko užitka pa sem vendar imel od njega, ker sem pil ondotno izvrstno vino.

Krenil sem proti jugozahodu nazaj skozi Malo Kanižo. Reklo se mi je, da je cesta proti Čakovcu dobra. No, veliko upanja nisem imel, ker sem videl, da Mažarji glede cest niso razvajeni. Glavna cesta je sicer zelo široka, vendar začetkoma slaba, s kamenjem in peskom tako nasuta in tako izvožena, da večkrat ni moči voziti, potem pa je do Becsehelyja toliko imenitnih klancev, da se človek pri potiskanju pošteno utruji. Bolj ravna in boljša je cesta med Becsehelyjem in Latenjo.

V Latenji sem malo počival. Rabil sem od Velike Kaniže do semkaj, dasi je samo 23.1 km, celi dve uri in eno četrt, zato pa sem naprej prav imenitno vozil.

Pri Latenji drži lep most prek Mure. Razgled tam je krasen. Na dobro cesto sem moral še čakati, vendar ne dolgo. Ko sem pustil topolov drevored onkraj mostu za seboj, se je jelo svitati. Cesta je skoz ravna in večinoma tako gladka, kakor da bi vozil po asfaltne tlaku.

Imel sem do Čakovca 29.2 km. Hotel sem do tjakaj dospeti, da tam prenočim, zato sem vprav dirkal. Vasi Hodosán, Gyorgy, Szt. Tuskes, Sobotica i. t. d. so kar letele mimo mene, da nisem

videl niti človeka niti hiše, in da so gosi na cesti komaj utegnile izogibati se. Tako sem pridiral v dobri uri v Čakovec, in sicer ravno o pravem času. Ko sem namreč v gostilni hotela „Zrinyi“ sedel za mizo, je izpraznil Jupiter Pluvius svoje vodne posode na zemljo.

V gostilni je bilo čuti malo mažarščine. Konverzacija se je razvijala večinoma v nemškem jeziku. Gostilna je bila dobro obiskana, Kočevca pa seve ni smelo manjkati. Vprašal sem ga, je li Nemec ali Slovenec; odgovoril mi je, da je — oboje. Dobro zabavo mi je pripravila glasbena družba Sárkezy, ki je v okolici slavno znana. Svirali so v istini dobre, tudi težke, moderne komade mojstrski. Najbolj so mi imponirali cimballi. Ker je ta družba v hotelu navadna, sem bil jaz zelo edini poslušalec, katerega je stvar zanimala; drugi se za njo niso brigali in so prav glasno govorili in se smejali. Najbolj se je v tem odlikovala sila elegantna, poleg tega pa primerno afektirana mlada dama, ki ji naslanjalo navadnega stola ni zadostovalo; trije natakariji so se vili okoli nje, kakor da so iz kavčuka, skrbeč za to, da je slabotni hrbtnič razvajene dame dobil v podobi elegantne blazinice iz svetlo-modrega atlasa s cvetkami à la secession mehko podlogo.

Čakovec je glavno mesto takozvanega Medmurja, velerodovitne in ljudnate pokrajine med Muro in Dravo od štajerske meje do stočja obeh rek. Skozi to pokrajino sta izpeljani dve železnični črti, Pragarsko-Velika Kaniža in Varaždin-Boba. Mesto ima okoli 3500 prebivalcev in pripada ogrskemu Zalskemu komitatu. Na pravil je name čisto indiferenten vtisk.

Drugi dan me je kolo zaneslo po široki, ravni cesti prek meje v prijazni „slobodni grad“ Varaždin (14,4 km), in tako sem bil zopet na hrvaški zemlji.

Varaždin je glavno mesto istoimnega komitata ob Dravi. Šteje nekako 15.000 prebivalcev in ima lepe stavbe, devet cerkev, kapitelj, par samostanov, znamenit star grad, več tovaren, sodni dvor, višjo gimnazijo, realko, trgovinsko šolo, lepe drevorede in parke. Tukaj je pri obleganju mesta dne 27. sept. 1527. l. pal Krištof Frankopan, zavratno ustreljen.

Bil je semenj, torej povsod vse polno ljudstva. Tako lepih ženskih obrazov kakor tam nisem še brž videl. Poleg tega mi je imponirala lepa noša, snažna obleka, jopice vse v čipkah. Bile so krasotice iz bližnjega Medmurja, Čakovske okolice.

Šetal sem se po širokih ulicah, opazujoč vrvenje ljudi. Ko pridem do kapucinskega samostana, se domislim, da imam tam dobrega prijatelja, kapucina rojaka. Grem tja, izvem pa, da je mladi siromak že šel „ad patres“. V „Jelisavinem perivoju“ sem si še malo ogledal mestno eleganco, potem pa sem imel dovolj Varaždina, dasi mi je zelo dopal.

Okoli desete ure dopoldne sem bil že zopet na kolesu, ki me je neslo v prelepo hrvaško Zagorje. Od Varaždina dalje so skoro brez izjeme povsod prav dobre, večinoma ravne in gladke ceste, poleg tega pa krasne pokrajine kar mamijo popotnika. Od

Ivanščice gore prihaja tak svež, čist zrak, da nehote odpiraš usta, da bi ga več hkratu zaužil.

Prva postaja mi je bila zaradi izborne vinske kapljice znani Ivanec pod Ivanščico (24,3 km). Ta kraj ima prijazno lego in tudi na sebi prijazno obličje.

Sezidali so bili ravno nov hotel, ki se je imel otvoriti drugi dan skupno z vodovodom. Hotel leži tako, da je od njega razgled naravnost na mogočno Ivanščico goro, katere najvišji vrh diči lep obelisk, in na grad, v katerem so kotarski uradi. Hotel in grad sta last znanega hrvaškega pesnika Božidara pl. Kukuljevića-Sakcinskega, komornika in bivšega „kotarskega sudca“. Imel sem čast, mu biti predstavljen. Impozantna oseba z elegantnim nastopom. Gospod je tako prijazen, ljubezniv, da se mora vsakomur na prvi hip priljubiti. Takoj me je povabil na jutrišnjo slavnost, vabilo pa sem hvaležno odklonil, ker kolesar nima nikdar dosti — časa. Gotovo bi bil preživel par imenitnih ur v krogu toli priljubljenih mi bratov Hrvatov.

Ivanec sem zapustil ob treh popoldne in se ustavil v 5 km oddaljeni Lepoglavi. Ogledal sem si tu deželno kaznilnico. Na nje mestu je bil prej samostan Pavlinov, v katerem so imeli prvo gimnazijo in akademijo za časa Marije Terezije. Stavba je veličanska in vsa obzidana. Za visokim obzidjem je tudi cerkev in sploh vse, kar se rabi, tako da bi se lahko reklo, da je tam mesto zase. Videl sem že kaznilnico v Kopru, v Gradiški, toda takega vtiska ni napravila name nobena kakor Lepoglava. Tisti dan je imela blizu 900 kaznjencev, med njimi imenitno gospodo, posvetno in neposvetno.

Lepoglava slovi daleč na okrog, ker ondi izdelujejo vse človeške potrebščine. Kar dobiš v velikem mestu, to dobiš tam, vendar veliko ceneje in solidneje izdelano. Narodni duh pa preveva vse vzorce tako, da so vsi izdelki pristno hrvaški. Posebni prijaznosti mladega uradnika se imam zahvaliti, da sem videl vse, kar me je zanimalo. Težko je povedati, katera roba je najlepša, so li tkanine ali pletenine, ali je lesena roba, ali roba iz usnja i. t. d. Ni mogoče, da bi se človek vsega nagledal; ko pa odhaja, ne more pritažiti občudovanja zaradi dovršenosti vseh izdelkov.

V prodajalnici najdem kaznjenca inteligentnega obraza, ki se je kratkočasil z lovom na metulje, ki so na večer prihajali v razsvetljeno sobo. Imel jih je že celo vrsto nabodenih. Ko mu povem, da se morajo metulji razpeti, me je čudno pogledal, obraz pa se mu je razširil začudenja in veselja, ko sem mu krasnega smrtoglavca napel na desko. To se mu je tako dopadlo, da mi je v zahvalo tega metulja podaril. Hranim ga še v svoji zbirki v spomin na Lepoglavo in nesrečnega prirodoslovca.

Kaznilnični uradniki imajo svoja stanovanja zunaj ob okrajni cesti nasproti kaznilnici v nalašč za nje sezidanih, vilam podobnih hišah. Vas Lepoglava je malo proč od kaznilnice v smeri proti Ivancu.

Ko sem se Lepoglave kolikor mogoče v kratkem času nagledal, sem krenil naprej proti Golubovcu. Ta kraj je zaradi pre-

mogovnika zvezan z Varaždinom z železnico, ki vodi blizu okrajne ceste. Pokrajina med Lepoglavo in Golubovcem je posebno slikovita. Tam blizu Lepoglave vidiš široko ravan, na kateri so večji ali manjši hribovi kar na prosto postavljeni kakor velikanski grobovi, da jih lahko od vseh strani obhodiš. Kaj takega se ne vidi pogostoma. Na levi strani ob cesti se samozavestno razteza mogočna Ivanščica gora do blizu Golubovca, pozdravljajoč nasprotne gorice. Hrib in plan pa odeva tako sveže zelenje, da bi človek mislil, da vlada čarobna Vesna. Premene imaš tukaj v prirodi premnogo. Sedaj te pelje pot po planjavi, sedaj zopet prideš v hladno sotesko, kar je blizu Golubovca posebno prijetno. Ko v drugih krajih vročina najbolj pritiska, imaš tukaj najprijetnejši jutranji hlad. Ne hodi iskat daleč v tujino lepih pokrajin, zdravilnih letovišč. Tukaj ti je vsak kraj zračno zdravišče. In kako veliko je Zagorje! Imaš krajev na izbiri in drug je prijetnejši od drugega. Zagorje je res prava hrvaška Švica!

V Golubovcu (od Ivanca 15,6 km) pelje okrajna cesta mimo kolodvora čez Vetrnico (385 m nad morjem). Od vrha je jako lep razgled po Zagorju. Onkraj hriba ob vznožju leži vas Kuzminec. Od tukaj te pelje cesta naravnost v Sv. Križ in Zabok, na levo pa skozi Mihovljan in Sutinske toplice v Mače.

Ker je čez Vetrnico pot daljši, sem krenil v Golubovcu pred kolodvorom na levo in sem vozil mimo novega direkcijskega poslopja čez sicer dolg, vendar prijeten klanec naravnost v Mače, veliko vas z lepimi hišami in občinskim uradom, potem pa naprej v Zlatar, in kmalu sem bil zopet doma v Konjščini (od Golubovca 29,1 km).

Počitka si tukaj nisem privoščil, sicer mi ga pa tudi trebalo ni. Namen mi je bil, ogledati si, česar doslej še nisem videl, zato sem malone sleherni dan napravil kak izlet, bodisi na kolesu, bodisi peš.

Kar me je najbolj zanimalo, je bil rudnik kneza Dumičića v Gorenji Konjščini. Vabili so me opetovano, naj si vendar ogledam najimenoitnejšo reč v Konjščini, sedaj pa je bil najpripravnejši čas za to.

Prišlo je bilo nekaj inženirjev strokovnjakov iz Belgije, ki so rudnik preiskali ter potem izrekli o njem svoje mnenje. Izjavili so, da so največji premogovniki na svetu v Konjščini, da so slojevi premogovi najvišji, ker imajo do osemnajst metrov debeline, da je v njih vseh vrst premoga od vrlo dobrega lignita do najslabjajšega antracita, da imajo veliko koksa v sebi in da so takorekoč neizčrpni, ker čeprav se ne da matematično sigurno preračunati njih vsebina, vendar je v njih najmanj 70 milijard metrskih centov premoga.

Hotel sem se prepričati o istinitosti teh trditev in že sem bil na potu. Da mi pa ni bilo dolg čas, sem skupaj sklical vse, kar se mi je hotelo pridružiti.

No, moj prijatelj Baldo je kakor navadno ostal doma. Tega ne spraviš izpod strehe, ako ne gori; pač pa so napravili z veseljem izlet sorodniki dekanovi, njegova vedno vesela gospodinja,

gospica Franjka, in pa vsa gostilničarjeva mladež. Dobil sem pa tudi še popolnoma novega gosta, s katerim sem se bil par ur prej seznanil; to je bil katehet iz Koprivnice, gospod doktor Gudek, doma iz Gorenje Konjščine. Ta pridobitev je nekaj veljala; kajti gotovo se dame, ki so se udeležile izleta, še danes prav iz srca smejejo burkam, ki jih je ta rojeni komik uganjal.

Kar je bilo nežnega spola, se je naložilo na voz, mi junaki pa smo uporabili — lastno priliko. Do Gorenje Konjščine je eno uro hoda. Pot pelje večinoma skoz hladen gozd in ob polju ter travnikih prav po ravnem. Bili smo prav veseli, ko smo dospeli do rudnika.

Tu vidiš srednje visok hrib, ob katerega vznožju ti gleda velika odprtina nasproti kakor veliko črno oko. To je prvi rov, Otilijin rov, iz katerega prihaja zgretemu potniku ne prav prijeten hlad. Počakali smo, da smo se ohladili, potem pa je pograbil vsakdo, kar je mogel, da se je zavaroval proti prehlajenju. Še konja sta morala posoditi vsak svojo odejo, ki je v jami veljala več nego zunaj najelegantnejša ogrinjača.

Da sem bil res v rudniku, sem se lahko takoj uveril, kajti že pred jamo je bilo nakopičenega premoga toliko in toliko kubičnih metrov. Na železnih, v jamo vodečih relсах je počivalo nekaj težkih, s premogom naloženih vozičkov. Bil sem prvič v svojem življenju pod zemljo, in ko sem imel nekaj metrov za sabo, da se ni več videla dnevna svetloba, sem imel čudne misli — brrr!

Šlo se je izprva kar naravnost, potem pa smo se zavili na desno ter šli nekoliko navzdol, seve po kolikor mogoče blatnih tleh. Imeli smo samo eno rudarsko svetiljko in videli smo le toliko, kolikor smo morali. Na nekaterih krajih ni bilo videti nič zemlje, marveč je bil rov izkopan popolnoma v premogu, ki se je pri pičli razsvetljavi strašno čudno svetil. Po dolgem potovanju je prineslo naše silhuite do nekih stopnic, ki so peljale v pekel — ne, rekli so, da pridemo v takozvani „salon“, kjer so se že marsikaterikrat streljali z buteljkami. In glej, bili smo res po kakih 50 stopnicah v velikem prostoru, podobnem pravokotniku, katerega stene in strop so bili iz najlepšega črnega marmorja — ne, zmotil sem se, to je bil sam pristen, črn, svetel premog. Zelo zanimivo!

Iz vseh grl je zadonela v črnem salonu pod zemljo pesem „Liepa naša domovina“, potem pa zdravica vrlemu knezu Dumičiću. Napisali smo seveda tudi nekaj razglednic, ki smo jih bahato namazali s premogom, in se potem vrnili skoz Geizhin rov na svetlo.

Ko stopim zadnji na prosto, vidim, da so moji soizletniki na že pripravljenem prostoru v gozdu s tako silo padli na s seboj pripeljani „koš“ kakor kobilice na zeleno, zato sem hitro zagrabil raco za taco, da nisem bil brez vsega. Solnce je že zahajalo, ko so ležale do kosti obrane race in kokoši z razbitimi steklenicami v najlepšem neredu po tleh, zato je trebalo misliti na dom. Dr. Gudek nas je vabil na bližnji svoj dom, ker ga je tiščalo vino v kleti, toda odložiti smo morali ta izlet na drug dan, ker bi bili sicer v veliko žalost našega dekana prišli prepozno domov.

Kmalu nato sem posetil Stubico-Toplice (32,2 km). Pot me je peljala od Konjščine prek Brstovca tik do Marije Bistrice, kjer

krene cesta na desno in pelje črez dolg klanec, vrhu katerega je vas Hum, najprvo v vas Stubico, potem pa v dobre 3 km oddaljene Toplice.

Tam nisem videl nič posebnega. Bil je pa tudi neugoden čas. Vročina je pritiskala, da veliki senčnati park pred zdraviliščem ni nič izdal in da so si gostje le pot brisali. Bilo jih je komaj deset, večinoma dam, ki jih ciganska godba na lok ni mogla nič kaj oživiti, dasi so se umetniki na vse kriplje prizadevali, zastarele glasbene komade v najmodernejšem slogu igrati.

Stubica spada v Zagrebški hrvaško-slavonski komitat, ki ima veliko indiferentnih vrelcev do 58·7 stopinj. Lega je idilska, zdravilsko poslopje lepo, veliko, park čeden, sicer pa je dolgočasno.

Da nisem vozil po isti poti nazaj, sem krenil tik za Toplicami na desno, kjer pelje kratek, toda hud klanec v 3 km oddaljeno Oroslavje. Tam je krasen grad barona Vranjanija Dobrinovića z umetnim vrtom in ribnikom, na katerem se zibljejo kakor igrače lahni čolnici. Od Oroslavja do Bedekovčine je 10·5 km, dalje pa je pot že znana.

Dan po tem izletu smo se morali odzvati prijaznemu vabilu gospoda dr. Gudka ter iti na njegov dom v Gorenjo Konjščino, da primerno praznujemo imendan našega vrlega prijatelja. Bili smo vsi izletniki v rudnik zbrani na prijaznem domovju našega godovnika Dominika.

Rodna hišica mu stoji med košatim drevjem na griču ob robu vasi. Zunaj na prostem pa je velik košat oreh, odkoder je razgled diven. Spodaj velika ravan, po kateri vrve gosi, race, pure, prašiči. Konec te ravni te pozdravlja rudnik, daleč za rudnikom pa sili v nebo velikanka Ivanščica gora, ki se ti predstavlja po celi dolžini. Od štirih imenitnih razvalin, ki kitijo to goro, to so Oštre grad, Belec grad, Milen grad in Greben grad, vidiš prvi dve jako lepo. V ozadju ima Gorenja Konjščina vinograde in polje.

Trudili smo se, da se izvrši godovščina v najlepšem sijaju. Imeli smo s seboj tambure ter smo navdušeno udarjali hrvaške in slovenske pesmi. Na sporedu so bile tudi deklamacije, streljanje s topiči in umetalni ogenj, ki se je posebno dobro obnesel, ker smo morali prepustiti ta posel godovniku samemu.

Pa kako nam je postregel! Prav kakor more Hrvat postreči svojemu gostu.

Bili smo prav dobre volje, samo domači puran je svoj čampelj žalostno pobešal, ker mu je ta slavnost vzela najdražjo mu družico.

Odhajajoče nas je dr. Gudek spremil daleč, daleč od doma; ko pa smo se poslavljali, zadoni nam od vasi sem iz svežih ženskih grl mila slovenska pesem. Presenečeni se ozremo tja in vidimo pod vasjo cel krog deklet v belih oblekah. Pele so nam v slovo, dokazujoč s tem, kako jih je naše petje, naše tamburanje ganilo. Njih živio-klici so odmevali daleč, daleč po dolini.

V zahvalo smo tudi mi zapeli hrvaško pesem, potem pa odkorakali, vzemši s seboj najlepši spomin bratske sloge.

(Konec prihodnjič.)

Nekoliko prepotrebnih pogojev za gorske ture.*

Od vsakogar, ki namerava iti na kako višjo goro, zahtevamo, da se brez ugovora podvrže vsem pogojem, ki jih navajamo pozneje. Dolgoletna izkušnja nam namreč kaže, da, kdor gre prvič na gore, pride s takšno pripravo in v takšni opravi, kakor se izprehaja po kakem ljubljanskem drevoredu, in smatra vsakršno posebno gorsko opravo za nepotrebno, katerega mnenja je sicer tudi širše občinstvo sploh.

Hoja na gorske grebene zahteva precej srčnosti in vztrajnosti, in zato svetujemo, da se jih loti le zdrav hodec, in sicer tak, ki je že vajen daljših pohodov (maršev).

Najskromnejša zahteva so **podkovani gorski črevlji**; ti so narejeni iz močnejšega usnja in podplati so jim podkovani na poseben način. — V navadnih črevljih noga preveč čuti robata tla ter se hitro utruji in razboli; v gramozu pa, po kakršnem je treba često dolgo brodirati, se tak navaden črevelj čisto dodela. — Marsikateri začetnik, ki je kdaj kaj slišal o podkovanih črevljih, meni, da zadošča, ako si da pri kakem črevljarju v dolini, predno gre na goro, zabiti par žrebljičkov v podplate navadnih črevljev. Svarimo pred to prevaro, — kajti takšno podkovanje je slabše nego nič, ker noga v takem črevlju lahko izpodrse na ploščatih skalah. Dobro podkovan črevelj pa napravi stopinjo trdno in varno, in največ nesreč v Alpah se je zgodilo vsled tega, ker dotični turist ni imel pravih črevljev. So res težki, pa hoja v njih je sigurna in lahka in navadimo se jih že prvi dan. Dobro je take črevlje doma nekoliko razhoditi, predno jih daš podkovati.

Nogavice morajo biti volnene in kolikor mogoče debele; v njih črevelj toliko ne tišči in vrhutega se noga v njih ne poti, in to zopet karakterizuje neizkušenega turista, da obuje za gorske ture tenke nogavičice. Sploh se priporoča volnena roba tudi za ostalo perilo, zlasti srajce.

Drugó obleko si naj izvoli vsak po svojem okusu; najbolje stori tisti, ki si napravi turistovsko dreso, kakor jo je izkušnja odobrila kot najprimernejšo: kratke hlače do kolen, ohlapen sako, oboje iz lodna ali iz angleškega ševiota, mehak klobuk in trikotna srajca. Dolge hlače se umažejo in doli raztepejo. Jako dobro se nosijo tudi irhaste hlače do kolen, ker so pripravne za hojo; kdor se ne boji nagih kolen, naj si jih omisli. Lodnast, ne predolg plašč (havelok do kolen), volnene rokavice.

Dame si **morajo** preskrbeti razen gorskih črevljev lodnasto krilo, ki se da visoko speti; v dolgem krilu na prave gorske ture ni moči iti, ker je lahko nevarno bodisi pri hoji navzgor ali navzdol. Razen tega bluza, kratka jopica (figaro), pelerina s kapuco iz lodna proti dežju. Dežnikov in solčnikov na gore ni jemati, kajti tudi dama ne sme na turi za nobeno ceno dati palice iz rok; one pa, ki se boje, da bi jih ožgalo solnce ali pa poškopril dež, naj ostanejo rajše doma. Nadalje okrogel slamnik ali lodnast klobuk.

Gorske ekspedicije trajajo navadno dalj časa in kdor se ne misli zadovoljiti samo z eno, mora misliti na to, da se preskrbi s perilom in drugim, in ker vodnika navadno ne oblagamo preveč, nosimo del svojih stvari sami. V to svrho si omislimo **nahrbtnik** (gospodje in dame), ki ga je neprimerno laže nositi nego manj praktični tornister; potni kovčeg je pa le za potovanje po železnici.

*) Iz knjižice »Julské Alpy« v pouk vsem turistom. Spisal dr. K. Chodounský.

Kaj si imamo vse s seboj vzeti na turo, se do podrobnega ne da naštet — to se ravna po potrebah posameznika in po potnem načrtu. Neobhodno potrebne so pa **toaletne stvari, ročna lekarna, dober nož**. Lekarna naj obseza vsaj: 2% ali 3% salicilni obliž, nekoliko obvezil, angleški obliž, stekleničico opijeve tinkture (10 kapelj po trikrat na dan pri diareji), škarje, nožič in stekleničico konjaka. Dobro je vzeti s seboj tudi kompas.

Neobhodno potrebna je seveda zanesljiva **mapa**. K pripravam za gorske ture spada tudi **dolga, trdna palica z jekleno ostjo**. Tudi dame jo morajo imeti. Dobra palica zagotavlja napol uspeh ture; izkušnja šele nauči turista, kake koristi mu je palica. Olajšuje zlasti stopanje navzdol, za kar je kratka palica čisto neporabna. Po stezah nad prepadi se opirajmo s palico ob stran, držeč jo z obema rokama vodoravno ali poševno, nikdar pa je ne zasajajmo v ono stran, kjer je prepad! Le neizkušeni turist ravna tako. Kdor hodi brez vodnika, si mora preskrbeti tudi **cepin** (Eispickl), kajti na ledu ali zmrzlem snegu si je dostikrat treba izsekavati stopinje, pa tudi v skalovju dobro služi. Prav rabiti cepin znajo samo izkušeni turisti, tem kajpada te vrstice ne veljajo. O **derezah** (kramžarjih), ki zelo dobro služijo po strmih snežiščih, melih (sipinah) in s travo poraslih obronkih, in o **krpljah** ne nameravamo tu obširneje razpravljati, kajti njih rabi se priuči turist šele po lastni dobri izkušnji.

Skoro pod vsemi znatnejšimi vrhovi v Alpah so postavljene turistovske koč, ki jih po letu oskrbuje poseben gospodar, ali so v njih vsaj zaloge provijanta. Kjer pa turistovskih koč ni, so vsaj pastirske koč, v katerih se lahko na senu prenočuje in kjer se lahko dobi, če drugega ne, vsaj mleko in sir. Vzlic temu naj se vsakdo, ki se je odpravil na daljšo turo, založi s **provijantom**, katerega potrebo bode kmalu začutil že na potu. V kočah se namreč dobivajo glavno konserve (v večjih kočah z gospodarjem, n. pr. v Češki koči pod Grintavcem, v koči na Kredarici pod Triglavom je navadno dobiti tudi svežega mesa), zato ni ravno nič slabega, ako se turist namesto njih lahko pogosti s kako pečenko ali čim drugim, kar si je prinesel s seboj. Za pijačo je dobro vzeti s seboj mrzle kave ali čaja — končno dopustno je tudi lahko vino. Posoda za pijačo je najboljša gumova. Žganje, kakor konjaka, ruma, ne pije turist med hojo nikdar; začetniki imajo sicer to slabo navado, da se krepčajo s konjakom, ali po hipni pokrepčavi pride vedno še hujša utrujenost. Najbolje je piti vodo, kjer le kak studenec izvira; ne škoduje niti voda izpod snega ali ledenika, zlasti če ji pridenemo nekoliko kapljic konjaka. Sama taka voda je namreč zelo enaka destilovani in zato lahko zbudi nevoljo kekega občutljivega želodca. Nizka temperatura pa ni čisto nič škodljiva. Dobro je vzeti s seboj čokolade ali pa kislastih bonbonov, ki prijetno ovlažujejo grlo. Priporočajo tudi vedno kaj žvečiti in bodisi to samo stebelce trave, zlasti kadar se leze navzgor.

Na gore hodimo zgodaj zjutraj; ako nam je iti čez ledenike ali na zelo visoke gore, je dobro namazati si obličje in ušesa z vazelinom; dame naj si povrh nasipljejo še pudra.* S tem se obranimo solnčnega žiga. Potrebno je vzeti s seboj naočnike s temnim (čadastim) steklom, ker se žarki poletnega solnca na snegu odbijajo tako jarko,* da si nakoplje turist lahko kako vnetje v očeh. Glavno pravilo vztrajnega hodca je mirnost (enakomernost). Korakajmo čvrsto, pa ne hitimo! Na bolj strmih krajih stopajmo bolj polagoma in kadarkoli se nas loti utripanje srca in kratka sapa, se ustavimo za tako dolgo, da to

* Dobro mazilo, ki ima to prednost, da ga znoj ne spravi strani, je tudi: Rp. zinci oxyd. 1 del, amyli $\frac{1}{2}$ dela, lanolini 5 delov.

preide. Pri tem se ne smemo na drugo družbo prav nič ozirati! Po dveh ali treh urah hoda je dobro odpočiti se za četrť ure, slabo je pa vsak hip postajati ali sedati.

Svarimo zlasti pred uživanjem žganih pijač med hojo, tudi vina malo, vode pa, kolikor je le komu ljubo.

Na gore hodimo le v lepem vremenu. Kdor hodi sam, mora na vreme še bolj paziti, kajti v megli lahko zablodi tudi po markirani poti. Če iz kakršnegakoli vzroka zablodi, ga opozarjamo na **turistovski signal**: šestkrat v minuti damo znamenje in po odmoru ene minute zopet ponavljamo znamenje. Znamenja so lahko vidna, optična (privežemo ruto na palico in mahamo z njo) ali slišna, akustična (krik, žvižg).

Kdor je v gorah prvič, naj se nikamor ne odpravlja sam, dokler si ni pridobil večje izkušnje v poznavanju teréna, tal in se ni prepričal, koliko se sme na svoje moči zanašati. Na težje ture pa hodi tudi star in izkušen turist z vodnikom. Tega pa ni smatrati za najetega hlapca, ampak za družabnika. Za vodnike smejo biti le oni, ki se morejo izkazati s knjižico, izdano in potrjeno od okrajnega glavarstva.

Načrt za potovanje si naj turist, predno se odpravi, premisli in izdela do podrobnosti.

Društvene vesti.

Na občni zbor Ziljske podružnice dne 27. t. m. na Sv. Višarjah, ki je bil naznanjen že junija meseca, opozarjamo še enkrat vse člane.

Novi člani. Osrednjega društva gg: dr. Bežek Rupert, c. kr. notar; Golob Andrej, črevljarski mojster; Hauptman Pavla, trg. zbornice oficijala soproga; ing. Řezáč Jan, c. kr. stavbni adjunkt; Smolnikar Luka, stolni vikar; dr. Souvan Hubert, c. kr. fin. prokurature koncipist; Strubelj Antonija, trgovka in hišna posestnica; dr. Vončina Fran, c. kr. dež. vlade praktikant (vsi iz Ljubljane). — Dr. Doljan Jakob, c. kr. sodni pristav v Črnomlju. Jaklič Josip, c. in kr. poročnik v Gradcu. Toporiš Ivan, c. kr. sodni pristav v Črnomlju. Gregorčič Ivan, c. kr. notar v Žužemperku. — Kranjske podružnice gg.: Maselj Ivan, c. kr. gimn. profesor v Novem mestu; Depolij Juri, uradnik mestne hranilnice v Kranju; Tavčar Ivan, trg. in posestnik v Selcih. — Savinske podružnice: Gdč. Ivanka Schwarz, učiteljica na Gorici pri Rečici. — Ziljske podružnice: Gd. Perč Matija, duhovnik na Sv. Višarjih.

Darila. Osrednjemu društvu: Za Kadilnikovo kočo na Golici gg: Kadilnik Fr. 10 K, Schwentner L. 5 K, Lenče Jos. 3 K, Kuhar 2 K, Seunig 2 K, Česnik 2 K, Lenček 2 K, Bonač 2 K, Mejač 2 K. Kegljaška zaveza „Edinost“ nabrala v Žumrovi restavraciji v Vintgarju med izletniki ob svojem izletu dne 29. jun. t. l. 25 K. — Savinski podružnici: Posojilnica v Gornjem gradu 50 K, posojilnica v Ptuj 30 K, posojilnica v Šmarju 30 K, posojilnica v Celju 200 K, posojilnica v Žalcu 60 K, vis. železniško ministrstvo 200 K, gospa M. Kammerer na Dunaju 10 K. Sklad za kapelico pod Ojstrico: G. Emerih Kukec v Žalcu 4 K. — Srčna hvala vsem!

Koča na Kredarici pod Triglavom je otvorena od dne 15. t. m. in oskrbljena z najboljšim provijantom. Oskrbnik je lanski Arh s svojo

ženo, ki vzdržujeta kočo v najlepšem redu. Letos je v koči dobiti tudi najboljše sveže goveje meso, pripravno za fino, mehko brželo.

Orožnova kočna na Črni prsti v Bohinju je tudi letos oskrbljena s prav dobro pijačo in okusnimi jedili. Ležišča so izboljšana s tem, da so podložena z žičastimi podlogami; preskrbele so se tudi nove odeje. Spalnica je predeljena v dva oddelka, katerih eden je za dame. — Oni del pota od kočne na vrh Črne prsti, ki vodi doli k pastirskim kočam, se zaradi vedne vlažnosti in nesnage v tamošnji dolinici preloži više po skalnatem svetu. Delajo se tudi potrebne priprave za razširjenje kočne in napravo ene sobe pod streho.

Kocbekova kočna bode oskrbovana od 15. julija do 15. septembra. Oskrbnik je Juri Planinšek iz Luč.

Nova kočna na Lisci (947 m) blizu Sevnice na Štajerskem se otvori avgusta meseca. Natančneje pozneje po naših dnevnikih. Ključ od kočne bo eden pri cerkovniku blizu kočne, eden v Sevnici pri gosp. Simončiču, eden v Jurkloštru pri g. Hvalcu, eden na Zidanem mostu pri g. Juvančiču, eden na Razboru pri nadučitelju g. Jurku in eden v Rimskih toplicah pri g. Vandžuri (nova pošta).

Kranjska podružnica napravi dne 26. t. m. izlet na Dobrač. — Njenega izleta na Sv. Višarje se je udeležilo do 30 članov.

Izleta na Mrzlico od Hausenbichlerjeve kočne dne 22. junija se je udeležilo okoli 250 oseb iz vseh krajev naše domovine. Bil je krasen dan, poln najlepše zabave. Razen tega dne je bilo letos v koči že 56 hribolazcev.

Tatovi v Orožnovi koči na Črni prsti. Neznani tatovi so odnesli iz te kočne v početku tega meseca raznih reči in napravili druge škode v vrednosti do 200 K. Zločinci se sodno zasledujejo.

Jubilejno kapelico pod Ojstrico je letos snežen plaz poškodoval. Zlomil je zunanja vrata na drobne kosce, ravno tako mizico, stojalo za mašno knjigo, cvetlične posode in en svečnik. Ker bode popravilo mnogo stalo, prosimo p. n. člane dobrohotnih daril.

Na naznanilo društvenega člana g. J. Korenčana glede nahrbtnikov in gorskih palic vljudno opozarjamo cenjeno člane.

Društvena izkaznica je vsakemu članu „Slov. plan. društva“, neogibno potrebna legitimacija po vseh kočah, kadar hoče biti deležen znižanih plačil. Zato vljudno opozarja osrednji odbor vse društvenike, naj izkaznico dobro hranijo ter je nikdar ne pozabijo doma, kadar gredo v gore. Član, ki se odslej v tej ali oni koči ne bo izkazal z izkaznico na svoje ime, bo plačal v vsaki koči kakor nečlan in ne bo imel nobene prednosti pred nečlani.

Izletnikom v Savinske planine na Štajerskem priporočamo gostilnice naših članov, in sicer: v Rečici na Paki gostilnico na pošti (g. Jože Krajnc); — v Mozirju gostilnico na pošti (g. Anton Goričar) in hotel Tribučev (g. Srečko Tribuč); na Ljubnem gostilnice g. Fr. Ks. Petka, g. Al. Klemenška, pd. Režala, in g. Janeza Ermenca, pd. Ledeničarja; — v Lučah gostilnici pri Raduhi (g. Norbert Zanier) in pri Mežnarici (Ana Planinšek); — v Solčavi gostilnici g. Antona Herleta, pd. Vitežiča, in g. Kristijana Grmela, pd. Šturma. Postrežba je povsod izvrstna. Povsod se dobe tudi sobe. Turisti, podpirajmo v prvi vrsti le naše člane!

Književnost.

Julské Alpy. Českeho průvodce po alpských zemích slovanských. Část druhá. Vydal Český odbor Slovinského alpského družstva. V Praze 1902.

I. S tem naslovom je izdala vrla naša Češka podružnica obširen ročni kažipot po Julijskih Alpah,^{*)} katerega je opremila s posebnim zemljevidom, sedmimi panoramami, tremi diagrami in načrtom mesta Ljubljane. Najprvo podaje ta kažipot Čehom najnavadnejše izraze za občevanje in potovanje po slovenskih krajih in opisuje opravo, provijant in druge potreščine za gorsko potovanje. Potem opisuje progo Prago-Trbiž in Prago-Dunaj-Ljubljano. Nadalje sledi prav skrbno sestavljen opis Julijskih Alp z mnogimi in vsestranskimi podatki za turiste, potujoče po teh planinah. Odstavek o Julijskih Alpah vobče govori na kratko o razdelitvi in mejah, geologiji, cvetani, živalstvu, podnebjju, prebivalstvu in pristopnosti teh planin. Nadrobna tvarina pa je pregledno razdeljena na te oddelke: 1. Trbiž in okolica; 2. Trbiž-Pontabelj-Rezija; 3. Trbiž-Predel-Soča in 4. Trbiž-Ljubljana. Na koncu tega kažipota nahajamo sedem strani obsegajoč dodatek k „Alpam Savinskim“.

Že leta 1900 je izdala Češka podružnica kažipot za Savinske planine, s katerim je jako ustregla češkim turistom, a tudi nam, ker od onega časa v večjem številu prihajajo Čehi v naše prelepe Savinske planine. Kažipot za Julijske Alpe je pa obširnejši in kaže lep napredek ne le po bogatejši vsebini, ampak tudi po prav dobro uspelem zemljevidu, poučnih panoramah in diagramih. Nadejamo se, da bode ta kažipot mnogo bratov Čehov privabil v divje-romantične doline in na orjaške gore naših znamenitih Julijskih Alp.

Kažipotu pridejani zemljevid Julijskih Alp (1 : 172.500) je prav pregleden in nam jako dobro predočuje plastiko tal, ki je po višinskih plasteh v petih barvah izražena. Glede na pisavo zemljepisnih imen niso povsod dosledno prava slovenska imena uporabljena. Tako n. pr. ima zemljevid: Lanšepca (nam. Lanševica), Mrzalka (nam. Mežaklja), Repikouc (nam. Repikovec), Zlemen (nam. Sleme). Tudi nahajamo na zemljevidu namesto slovenskih imen nekatera nemška imena, kakor n. pr. Eisnern (slov. Železniki), Zarc (slov. Sorica). Z navajanjem teh nedostatkov pa nikakor nečemo prikrajšati temu kažipotu velike vrednosti in prednosti, ki dičijo to knjižico. Prav hvaležni smo Češki podružnici, da je izdala ta kažipot in tako intenzivno deluje v prid slovenskim Alpam.

Prof. Fr. Orožen.

* * *

II. Kot češkega kažipota po slovenskem planinskem ozemlju II. del je izdala ravnokar Češka podružnica S. P. D. v Pragi prelepo knjižico o Julijskih planinah. Lično v platno vezana knjižica žepne oblike obseza 104 strani; opremljena je z mapo o Julijskih planinah, izdelano v 5 barvah in v merilu 1 : 172.500, ter s 7 panoramami, 3 diagrami in z načrtom Ljubljane. Knjižica podaje češkemu potniku l. nadroben pouk o potto vanju iz Prage po progi državnih železnic do Trbiža (sestavil dr. St.

*) Kažipot po Savinskih planinah je izšel l. 1900.

Prachenský), 2. o potovanju iz Prage preko Dunaja po južni železnici v Ljubljano (sestavil L. Mareš). Temu sledi 3. nadroben popis Trbiža in okolice (sestavil dr. Boh. Franta), 4. proga Trbiž-Ponteba, Chiusaforte-Reziuta (sestavil dr. Vladislav Růžička), 5. Trbiž-Predel-Soča (sestavil inž. O. Laxa) in 6. Trbiž-Ljubljana (sestavil dr. Boh. Franta). Na teh progah ležečo Triglavsko skupino opisuje dr. Karel Chodounský, ki je spisal tudi obči del knjižice glede oprave turistične in pouk o potovanju v gorah ter lepo črtico o legi, zgodovini, geologiji, flori in favni Julijskih planin. Razorsko skupino zadevajoče sestavke jo podal dr. Ant. Dvořák. V predgovoru se spominjajo izdajatelji sodelovanja Borisa Zarnika, dr. Vl. Foersterja, prof. Fr. Orožna in bratskih podružnic S. P. D.

V vseh delih enotno urejena (vrhovno uredništvo je opravil svetnik Leop. Mareš), podaje knjižica vsakemu, kdor poseti naše planine, najsi bode hribolazec ali le zložen izletnik, zanesljiv in k pohajanju v gore izpodbujajoč pouk. Sestavljena od priznanih turistov, ki so obhodili opisane kraje sami, je knjižica čarovni ključ, ki otvori tujcu zaklade krasot po prelepih naših domačih planinah. Knjižica postane po svoji bogati, zanimivi vsebini vsakomur zvest in ljub prijatelj, ki mu razodene izkušeni svoj svet pri vsakem podjetju, ki ga ukrene na naših tleh. Od postaje do postaje opozarja kašipot potnika na obližnje ture, mu razloži pot in ga pouči, je li dostop zložen, naporen, utrudljiv, težaven ali pa celo nevaren, in končno, katera partija da je hvaležna in katere da ne sme opustiti potnik.

Omenili smo že, da dičijo knjižico tudi panorame in v barvah izdelana mapa. Sedem takih panoram oživlja zgovorno besedo; narisala sta jih s spretno roko dr. Vladislav Růžička in inženir O. Laxa. Podane so pa panorame s Trbiškega kolodvora, s Sv. Višarjev, s Kaninskih ledenikov, od Mangartske koč, od zgornjega Klanškega jezera, panoroma konca doline v Planici in doline Martuljske. Tudi priloženo mapo Julijskih planin sta risala dr. Růžička in inženir Laxa. Jasno se tu kaže obsežni teren teh planin, v peterih barvah pa je označena menjajoča se višočina teritorija, razvrščenega v višine do 750, 1000, 1500 in nad 2000 metrov. Označene so na mapi tudi vse v pogorju zgrajene koč.

Češka podružnica je na lepo to novo svoje delo lahko ponosna; razmnožila je alpsko literaturo za knjigo, ki jo bo vsakdo le hvalil. Priporočamo jo tudi Slovencem, ki žal še nimamo o Julijskih planinah enakega kašipota, dasi bi ga tudi mi nujno potrebovali; saj je tak kašipot ne le dober družabnik, marveč tudi najzgovornejši buditelj ljubezni do planin, „ko kliče in miče in vabi v gore“. Dr. Vl. Foerster.

Opomba uredništva: Priobčili smo obe oceni, da se tem bolje pokaže velika vrednost imenitnega kašipota.

Raznoterosti.

Pevsko društvo „Hlahol“ v Pragi napravi sredi meseca avgusta izlet na Slovensko in poseti tudi Bled z okolico, Ljubljano in Trst, v katerih krajih vseh priredi koncerte v prid podpornega društva za slov. visokošolce v Pragi. „Hlahol“ je prvo pevsko društvo v Pragi, zato se nam obeta izreden užitek, ki gotovo donese tudi visokošolcem obilo pod-

pore. Osrednji naš odbor bo drage volje bratom Čehom na razpolaganje ter prosi tudi vse planince, naj poskrbe za dostojen sprejem dragih gostov iz zlate Prage.

Važna odločba glede obdavčevanja planinskih koč. Koče planinskih društev so podvržene, ko stoje že 10 let, premoženskem davku, takozvanemu pristojskemu namestku. Ta davek se je štel doslej s 3°/₁₀ od gradbenih stroškov, plačljivimi v 10 enakih letnih obrokih. Proti tako odmerjenemu davku svoje kočje na Ankoglu na Tirolskem je vložila sekcija Hannover „D. Oe. A. Va.“ pritožbo, o kateri je izdalo sedaj avstrijsko finančno ministrstvo odločbo, da je pritožbi ugoditi ter da ni računati davščine od gradbenih stroškov 10.800 K, marveč le od 2800 K, to je od vrednosti, ki bi jo imela enaka stavba v dolini. Odločba ta je seveda merodajne veljave, saj imajo sedaj tudi vsa druga planinska društva pravico, da se uveljavi pri odmeri tega davka od njih premoženja isto načelo.

Sekcija „Železna Kaplja“ avstr. Touristenkluba slavi letos petindvajsetletnico svojega obstoja. O tej priliki priredi velik izlet v Savinske planine od 16. do 22. avgusta, in to na Ojstrico, Babo, Planjavo, Brano, Mrzlo goro, Rinko, Skuto, Štruco, Kočno in Grintavec.

Na Begunjščici se nahaja vijolica (viola cornicta L.), katero so doslej našli samo v Pirenejih.

Turisti na Tirolskem l. 1901. Statistika o turah, izvršenih l. 1901. na Tirolskem ob spremstvu in s pomočjo koncesioniranih vodnikov, izkazuje, da je napravilo 11.619 turistov 7126 tur v visoke gore. Od teh pride na okraj Imst (Oetzthal, Pitzthal) 1549 turistov z 912 visokimi turami, na okraj Bozen (Rosengarten, Lakmar, Grödenski dolomiti) 1549 turistov s 782 turami, Innsbruck (Stubai, severni apneniki) 1547 turistov s 667 turami, Schlanders (Ortler in del Oetzthala) 1134 turistov s 844 turami, Lienz (Turi in lienški dolomiti) 1030 turistov s 698 turami, Landeck 877 turistov s 542 turami, Schwaz (Zillerske in Achenhalske planine) 838 turistov z 224 turami, Bruneck 796 turistov s 768 turami, Ampezzo 676 turistov s 550 turami, Brixen 371 turistov z 255 turami, Cavalese 390 turistov z 274 turami, Primiero 276 turistov z 203 turami, Tione 225 turistov s 144 turami, Rovereto 170 turistov s 30 turami. Število je seveda dejanski mnogo višje, ker treba priračunati neštete turiste, ki opravijo svoje ture brez vodnikov.

Alpski muzej v Bernu ustanovi bernska sekcija Švicarskega alpskega kluba. Muzej združi v sistematiški razvrstitvi vse, kar se nanaša na planinski svet.

Poziv na IV. tekmovalno slikanje.

Odsek amateur-fotografov „Slov. plan. društva“ pozivlje s tem častite člane, da se blagovoljno udeleže tekmovalnega slikanja za leto 1902.

Spored je: 1.) Planinsko slikanje, 2.) pokrajinsko slikanje, 3.) razne študije in slike.

Slike, izvršene v dobi od 1. jan. 1902. do 1. nov. 1902. leta, se bodo obdarovale z raznimi diplomami, katere jim pripozna posebna v presojo slik določena komisija.

Gg. amaturje opozarjamo na to tekmovalje in jih prosimo, da se ga obilo udeležje ter svoje slike pošljejo najkasneje do 30. oktobra 1902. leta odseku amatur-fotografv „Slov. plan. društva“ v Ljubljani.

Imena slik, objektiv, razsvetljava in podpis naj se zabeležijo posebej in pošljejo v zavitku.

Fotografi po poklicu so izključeni.

Odsek amatur-fotografv „Slov. plan. društva“.

Cene vozovom iz Kranja na Jezersko. Enovprežni voz: do Povšnarja 6 K, do Fuchsa 8 K, do Kanonirja 10 K, do Jezerskega 12 K. — Dvovprežni voz: do Povšnarja 10 K, do Fuchsa 14 K, do Kanonirja 16 K, do Jezerskega 20 K. Veliki družbinski voz (za 8—10 oseb) stane do Jezerskega 24 K. — Vozove preskrbuje „Kranjska podružnica“ Slov. plan. društva, oziroma njen tajnik g. Fran Ks. Sajovic v Kranju.

Člani osrednjega društva plačujejo članarino osrednjemu odboru v Ljubljani, člani vseh podružnic pa svojim odborom.

Članarina „Slov. plan. društva“ in njegovih podružnic znaša na leto 6 K; poleg tega zneska plača nov član tudi 2 K vpisnine. Ustanovnik plača enkrat za vselej 60 K. Vseučiliščniki plačajo 3 K letnine in so prosti vpisnine.

„Plan. Vestnik“ prejmljejo vsi člani **brezplačno**. Nečlane stane na leto 4 K, dijake 2 K 40 h.

Društvena znamenja dobivajo člani v društveni sobi v Narodnem domu v Ljubljani, pri podružniških odborih, pri gospodu Ivanu Sokliču, trgovcu Pod Trančo, in pri gospodu J. Lozarju, trgovcu na Mestnem trgu v Ljubljani. Eno znamenje stane 2 K.

Nahrbtnike in gorske palice

prodaja trvdka

AVGUSTA AUERJA naslednik IVAN KORENČAN

Starl trg št. 5. * Ljubljana. * Starl trg št. 5.

Nahrbtniki po 2 K in 2 K 40 h. — Gorske palice po 1 K 60 h.

Peternelev dom na Bledu

priporoča vsem letoviščnikom in izletnikom

svoje ugodne sobe in svojo restavracojo.

Kuhinja je izborna. Točijo se najboljša dolenjska in istrska vina in buđejeviško pivo iz akcijske pivovarne.

Bivanje za daljšo dobo je za časa naznaniti.

Lastnik: **Jakob Peternelev**, župan blejski.

Sangrad pri Kranju

ob železniški progi Ljubljana-Trbiž.

Letovišče za tujce pod zdravniškim nadzorstvom, med gorami, v samoti, 465 metrov nad morjem. Vsakovrsten komfort. Izvrstno bivališče za rekonvalescente.

Sezona od maja do oktobra.

Cena šest kron na dan za zdravo in tečno hrano z vinom, za stanovanje, zračne, pečene, solnčne, gorke in mizle kopeli ter električno razsvetljavo.

— Dvakrat na teden obišče zdravnik letovišče. —

Lastnik dr. E. Globočnik v Kranju.

FRANČ ČUDEN

urar v Ljubljani na Mestnem trgu

priporoča svojo bogato zalogo vsakovrstnih žepnih in stenskih ur ter budilk. Vsi izdelki so priznani izvrstni in poceni. Popravila se izvršujejo natančno in dobro.

— Ceniki na zahtevanje brezplačno. —

J. BONAČ

v Ljubljani v Šelenburgovih ulicah št. 5, nasproti nove pošte,
priporočam vljudno svojo

— trgovino s papirjem in pisalnimi potrebščinami. —

Vzorci papirja pošiljam na ogled. V svoji knjigovoznici izdelujem vezi preproste in najfinjše. Prevzemljem izdelovanje vsakovrstnih razglednic po fotografijah. Imam veliko zalogo vedno najnovejših razglednic.

— Edina zaloga svinčnikov družbe sv. Cirila in Metoda. —

Tvornica kartonaže z električno silo. Po naročilu izdelujem raznovrstne škatle. Prekupnikom velik popust.

Karla Kavšeka nasl.

Schneider & Verovšek

v Ljubljani na Dunajski cesti št. 16

priporočata svojo veliko zalogo planinske opreme: krampeže, svetiljke, cepine, dereze itd., potem raznovrstno železnino za stavbe, kuhinjsko orodje, najboljše orodje za rokodelce in vse vrste poljedelskih strojev.

GRİČAR in MEJAČ

v Ljubljani, v Prešernovih ulicah številka 9

priporočata svojo bogato zalogo izgotovljene moške in ženske obleke ter najboljše perilo in zavratnice.

Zlasti opozarjata na nepremočna lodnasta oblačila in plašče za turiste

Naročila po meri se izvršujejo točno in ceno na Dunaju.

Ilustrovani ceniki se razpošiljajo franco in zastonj.

Članom „Sl. pl. društva“ znižane cene.

IVAN SOKLIC

v Ljubljani, Pod trančo št. 1,

priporoča svojo veliko zalogo klobukov, posebno lodnastih za hribolazce in lovce iz
tvornice Jos. in Ant. Pichlerja, c. kr. dvor. založnikov.

Članom „Sl. pl. društva“ znižane cene.

AUGUST AGNOLA,

Najnižje cene.

steklar v Ljubljani na Dunajski cesti št. 13.

Najnižje cene.

Velika zaloga stekla, porcelana, zrcal, okvirov in vseh drugih v steklarstvu spadajočih predmetov.

LJUBLJANA

→ J. LOZAR ←

Mestni trg št. 7.

priporoča svojo bogato zalogo turistovskih sraja, turistovskih, kole-sarskih in lovskih dokolenic, lovskih volnenih jopičev, zimskih in letnih nogavic, zavrtnic itd. Fino moško perilo in spodnja obleka.

Članom „Slov. plan. društva“ znižane cene.

Brata Eberla,

pleskarja c. kr. drž. in c. kr. priv. južne železnice

v Ljubljani, v Frančiškanskih ulicah št. 4,

prevzemata vsa v pleskarstvo spadajoča dekorativna, stavbinska in pohištvena dela.

Delo resno in fino, izvršitev točna in po najnižjih cenah.

FOTOGRAFIJA

je gotovo najlepša in najkratkočasnejša zabava!

Fotografski aparati

in sploh vsi drugi v fotografsko stroko spadajoči predmeti za amaterje
in za strokovnjake so vedno v največji zalogi na razpolago.

Pouk v fotografiranju za novince preskrbim sam in brezplačno.

Ceniki so vedno brezplačno na razpolago.

Dalje priporočam svojo tovarniško zalogo
papirja ter pisalnih in risalnih potrebščin.

JOS. PETRIČ.

V Ljubljani, na sv. Petra cesti št. 4.

ADOLF HAUPTMANN

v Ljubljani, na Sv. Petra cesti št. 41.

Tovarna oljnatih barv, firneža, laka in kleja.

— Zaloga slikarskih in plesarskih predmetov. —